

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA „ŻYCIE I DZIEŁO OJCA ANTONIO POSSEVINO SJ (1533–1611)” (KRAKÓW, 21–22 PAŹDZIERNIKA 2011 ROKU)

W dniach 21–22 października 2011 roku w Auli Wielkiej im. ks. Grzegorza Piramowicza SJ Akademii Ignatianum odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Życie i dzieło ojca Antonio Possevino SJ (1533–1611)”. Sesja została zorganizowana przez zespół studiów kulturoznawczych przy Wydziale Filozoficznym kierowany przez o. prof. dr. hab. Józefa Bremera SJ oraz prof. dr. hab. Danutę Quirini-Popławską.

Organizatorzy konferencji postanowili w 400-letnią rocznicę śmierci o. Antonio Possevino przybliżyć sylwetkę tego wielkiego jezuitę, którego wielostronna działalność od dawna była przedmiotem fascynacji badaczy różnych dyscyplin. Z jednej strony ten świetny dyplomata i teolog, obdarzony nieprzeciętnym talentem organizacyjnym, działając w burzliwym dla Kościoła XVI stulecia, zapisał się wzniosłe w historii Stolicy Apostolskiej, a podejmowane przez niego misje miały konsekwencje nie tylko dla dziejów Rzeczypospolitej, lecz także innych państw europejskich. Z drugiej strony jednak Possevino nie u wszystkich budził podziw, a jego autorytarna postawa i trudność w przyjmowaniu krytyki stawały się przyczyną licznych konfliktów, również w gronie samych jezuitów.

W konferencji wzięło udział 30 uczonych, głównie historyków, filologów, filozofów, historyków sztuki i biblistów, pochodzących zarówno z ośrodków krakowskich (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny, Akademia Ignatianum), jak i krajowych: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu w Opolu. Wśród przybyłych na konferencję gości było również wielu prelegentów z zagranicy: prof. dr Luca Bernardini (Università degli Studi di Torino), ks. prof. dr. hab. Marek Ingot (Pontificia Università Gregoriana w Rzymie), prof. dr Alberto Castaldini (Uniwersytet Babeş-Bolyai w Kluż Napoka), dr Aušra Baniulytė (Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie), prof. dr Gaetano Platania (Università degli Studi della Tuscia, Roma-Viterbo), prof. dr Marko Jačov (Università degli Studi di Lecce), prof. dr Rogelio Garcia Mateo (Pontificia Università Gregoriana w Rzymie), prof. dr Henadz Siemiańczuk oraz dr Albina Siemiańczuk (Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały).

Sesję rozpoczęło wystąpienie prof. dr. hab. Danuty Quirini-Popławskiej, która ze szczególną atencją przywitała w imieniu organizatorów gości przybyłych z zagranicy. Następnie prorektor ds. nauki, prof. Ignatianum dr. hab. Stanisław Sroka, uroczysto powitał wszystkich przybyłych uczestników, podkreślając udział w konferencji byłego rektora Ignatianum, ks. prof. dr. hab. Ludwika Grzebienia SJ. W swoim prze-

mówieniu zauważył on, że sesja o ojcu Possevino jest pierwszą konferencją organizowaną przez uczelnię już pod nową nazwą Akademii Ignatianum. Następnie część powitalną zakończył swoim wystąpieniem dziekan Wydziału Filozoficznego, o. prof. dr hab. Józef Bremer SJ.

Mimo że badania nad życiem i działalnością Antonio Possevino są stosunkowo dobrze rozwinięte (choć polska historiografia nie doczekała się monografii tego wybitnego jezuitę), uczestnicy konferencji postanowili raz jeszcze przyjrzeć się jego dokonaniom. Dzięki temu mieliśmy okazję wysłuchać interesujących wystąpień, które dotyczyły niemal całokształtu działalności ojca Antonio Possevino SJ oraz wielu aspektów politycznych, religijnych i kulturalnych epoki, w której żył.

Uczestnicy konferencji przedstawili wiele nowych problemów, które były rozwijane w dyskusji toczącej się w każdej możliwej przerwie. Pierwsze referaty wprowadziły zgromadzone audytorium w realia ówczesnego świata: prof. Kazimierz Dopierała mówił o postępach militarnych Osmanów w XVI wieku, a charakterystykę Stefana Batorego, jego stosunku do religii katolickiej oraz sytuacji religijnej w Rzeczypospolitej oddał referat o. dr. Stanisława Cieślaka SJ. Istotną część wystąpień stanowiły prezentacje dotyczące sylwetki i działalności o. Antonio Possevino: od ogólnego przedstawienia jego życiorysu, poprzez okres młodości, nowicjat w Towarzystwie Jezusowym oraz misje w Szwecji, Moskwie i Siedmiogrodzie. Bez wątplenia był to człowiek podróży, w czym utwierdziła nas w swoim wystąpieniu prof. dr hab. D. Quirini-Popławska. Duże zainteresowanie wzbudziło wystąpienie o. prof. dr hab. L. Grzebienia SJ, który omówił znaczenie katechizacji za pośrednictwem katechizmów oraz książek religijnych wydawanych w językach narodowych. Wpływy działalności jezuitów, a pośrednio i o. Possevino, dały się odczuć w najdalszych zakątkach ówczesnego świata, m.in. w Japonii. Wśród tematów poruszanych na konferencji znalazł się również stosunek Kościoła katolickiego oraz jezuitów do zagrożenia tureckiego. Z kolei w swoim erudycyjnym wystąpieniu o. dr H. Fokciński SJ przedstawił stan wiedzy na temat polskich publikacji oraz źródeł o tym słynnym jezuitę.

Międzynarodowy charakter sesji sprawił, że prelegenci nie mogli skupić się jedynie na związkach o. Antonio Possevino z Rzeczpospolitą. Również geograficzny zasięg prezentowanych wystąpień był bardzo zróżnicowany. I tak, obok referatów o charakterze biograficzno-faktograficznym (Ł. Burkiewicz, A. Castaldini, M. Inglot SJ, D. Quirini-Popławska, A. Paszenda SJ), znalazły się artykuły dotyczące zagrożenia osmańskiego (K. Dopierała, R. Garcia Mateo SJ), sytuacji religijnej w Rzeczypospolitej (S. Cieślak SJ, E. Dubas-Urwanowicz, M. Kwaśnicka), Stolicy Apostolskiej (G. Platania, M. Jačov), międzynarodowej myśli polityczno-religijnej (L. Bernardini, S. Bielański, A. Drożdż, A.J. Kalinowska OSB, M. Lenart, B. Stuchlik-Surowiak), dyplomacji (W. Tygielski), teologii (L. Grzebień SJ), stanu badań polskich uczonych nad spuścizną o. Antonio Possevino (H. Fokciński SJ, A. Siemiańczuk) i działalności o. Possevino w Siedmiogrodzie (J. Łukaszewska-Haberko), Białorusi (H. Siemiańczuk), Moskwie (A. Kijas), Szwecji (W. Krawczuk), Litwie (A. Baniulytė) oraz kontaktów jego i zakonu jezuitów z Turcją (J. Smołucha) i Japonią (P. Nowakowski). Zaprezentowane wystąpienia oraz ożywiona dyskusja pozwoliły przybliżyć

szeroką i nieznaną dotąd w polskiej historiografii różnorodną działalność o. Antonio Possevino zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich.

Tematyka przedstawionych zagadnień okazała się interesująca nie tylko dla samych uczestników, którzy chętnie prowadzili dyskusje nad omawianymi problemami, lecz także dla studentów kulturoznawstwa Akademii Ignatianum, licznie przybyłych i przysłuchujących się wygłaszanym referatom.

W kończącym konferencję podsumowaniu prof. dr hab. D. Quirini-Popławska podziękowała władzom Wydziału Filozoficznego oraz wszystkim uczestnikom i organizatorom, w szczególności dziekanowi, ks. prof. dr. hab. Józefowi Bremerowi SJ, zapowiadając kolejną sesję naukową, której tytuł roboczy brzmi: „Podróże duchownych oraz ich skutki i znaczenie”. Wszystkie referaty wygłoszone na sesji zostaną wydane drukiem w specjalnej publikacji poświęconej ojcu Antonio Possevino SJ.

Wymiernym rezultatem konferencji stała się konsolidacja zarówno krajowego, jak i europejskiego środowiska akademickiego zajmującego się tematyką związaną z działalnością o. Antonio Possevino. Jak podkreślali zgodnie uczestnicy sesji ignacjańskiej stała się ona kolejnym krokiem na drodze do powstania najnowszej i tak długo oczekiwanej monografii obejmującej całe życie i działalność o. Possevino.

Łukasz Burkiewicz